

Groendak gaat al lang mee

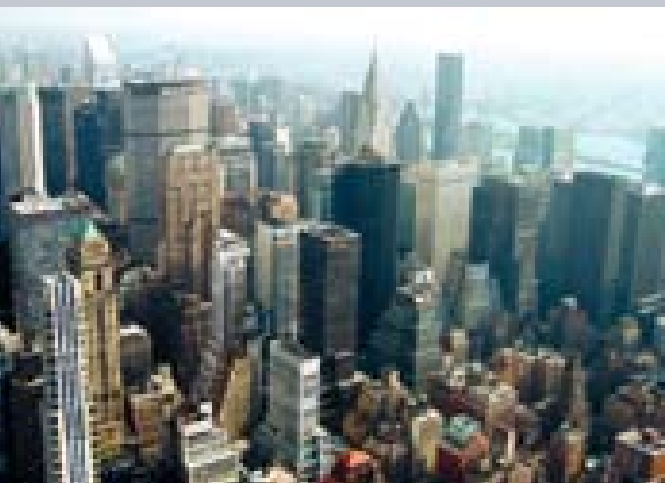
Groendaken zijn geen nieuw verschijnsel. Ze bestaan al sinds mensenheugenis, met dit verschil dat we ze vroeger meer zagen dan nu. Maar tegenwoordig zijn ze weer in opkomst, en dankzij vooral de Duitsers kunnen ze nu ook technisch gezien langer mee.

Kleine houten huisjes die min of meer in het landschap opgaan vanwege hun glooiende met gras en ander groen bedekte daken. Dit beeld hebben we in Nederland doorgaans voor ogen wanneer we denken aan de traditionele woningen met groendaken. Armoede hoort daar ook een beetje bij, want wanneer we ons een voorstelling maken zien we eerder een daglonershuisje in een veengebied voor ons dan laten we zeggen het riante onderkomen van een textielbaron in de Achterhoek.

De bedachte combinatie tussen armoede en groendaken is niet terecht. Groendaken waren bijvoorbeeld ook al zeshonderd jaar voor Christus te vinden in de befaamde Hangende Tuinen van Babylon, en dat was toch vooral een uiting van rijkdom. Daarna raakten ze eeuwenlang een beetje in vergetelheid – behalve bij rondtrekkende volkeren die ze uit praktische overwegingen toepasten – om tijdens de Renaissance weer te worden herontdekt. Pas sinds de twintigste eeuw worden groendaken

weer op grote schaal toegepast, en dan met name in landen als Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland waar ze vanwege de milieuvordelen met subsidie worden aangelegd.

Een ander verhaal wordt deze blik op de geschiedenis wanneer we specifiek kijken naar de Scandinavische landen. Daar zijn groendaken eigenlijk altijd wel toegepast, en zelfs tot niet eens zo lang geleden op grote schaal. In deze landen gold de isolerende werking als een belangrijke troefkaart – net zoals groendaken vroeger ook in

New York kan nog wel wat groendaken gebruiken

warme zonnige landen werden toegepast om de warmte juist bûiten te houden.

IJsland is waarschijnlijk het land waar groendaken het langst in hun traditionele vorm zijn gebruikt. Dat kwam door het grote

De traditionele deklaag van een groendak: balken, turf en stro, mos, aarde, beplanting

gebrek aan hout en ander bouw materiaal in deze streek. Pas in de jaren vijftig kwam hier langzaam verandering in, waarbij de golfplaat (zowel op het dak als aan de gevel van het pand) als onverbiddelijke overwinnaar uit de bus is gekomen. Isolatie, zoveel is wel duidelijk, was door de toegenomen welvaart van minder groot belang geworden en het milieu was in die jaren nog geen issue.

Hoewel de IJslandse groendakgeschiedenis nog maar net lijkt te zijn afgerond, zijn de veranderingen in dit land toch hard gegaan. Huizen met groendaken zijn er al nauwelijks meer te vinden. Dat komt omdat de manier van toepassing nogal onderhoudsgevoelig was. Dit wederom door het gebrek aan goede materialen. Volgens de conservator van het openluchtmuseum Arbæjarsafn in Reykjavik moesten de groendaken elke vijf jaar volledig worden vervangen.

De opbouw van de daken was als volgt: houten balken met een tussenruimte vanwege 1. het gebrek aan materialen en 2. om de laag daarboven te kunnen laten ademen. De tussenliggende spleten werden afgedekt met turf en stro. Daar bovenop kwam een (waterdichte!) laag van mos. Daar weer overheen kwam aarde waarop gras en ander groen kon groeien.

Het groendak gaat wereldwijd dus al een tijdje mee. Het is aan de inspanningen van vooral de Duitsers te danken – die de toepassing sinds ongeveer 1970 steeds verder hebben geperfectioneerd – dat hij nu ook qua levensduur echt lang mee gaat. Van gemiddeld zo'n vijf jaar in IJsland naar tot wel 40 jaar in de huidige moderne vorm.

Op de foto's op deze pagina's ziet u twee IJslandse huisjes met groendak naast elkaar die nog steeds als zodanig in gebruik zijn; een gereconstrueerd traditioneel huisje in het openluchtmuseum in Reykjavik; en een traditioneel groendak gefotografeerd van binnenuit het huisje waardoor de afdeklaag bovenop de balken zichtbaar is. L